

DE
GEWONDE
GOD

*Het geheim van
Jezus' lijden*

SAMUEL
WELLS

Inleiding

Op het middaguur viel er duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: ‘Eloï, Eloï, lema sabachtani?’, wat in onze taal betekent: ‘Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?’ Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: ‘Hoor, Hij roept om Elia!’ Iemand ging snel een spons halen, dompelde die in water met azijn, stak de spons op een stok en probeerde Hem te laten drinken, terwijl hij zei: ‘Laten we nu maar eens zien of Elia komt om Hem eraf te halen.’ Nadat Jezus luid geroepen had, blies Hij de laatste adem uit. (Marcus 15:33-37)

Eeuwen geleden, toen ik nog vrijgezel was, zat ik met een vriendin in een park. We dronken wat en raakten verwikkeld in wat ik nu zie als een van onze oneindige meningsverschillen. Er stond een band op het podium. Terwijl de zangeres de laatste, onvergetelijke woorden van haar liedje zong, keek ze aandachtig naar de drummer: ‘No matter what you do-oo, ah only, ah only, ah only, ah only, ah only wanna be with you.’ De drummer antwoordde: ‘Da-nah nah.’ Mijn vriendin keek heel lief naar me en zei: ‘Denk je dat zij ook ruzie maken?’ Het was een heerlijk moment. (Maar het kon

onze relatie niet redden.) Sindsdien is dit een van mijn favoriete liedjes. Pas heel veel jaar later realiseerde ik me dat het de essentie van Goede Vrijdag en het hart van het christelijke geloof verwoordde.

Het Evangelie van Matteüs begint met de belofte van de engel dat de messias Immanuel zal worden genoemd: God is *met* ons. Het evangelie eindigt met de belofte van Jezus aan zijn leerlingen: ‘Houd dit voor ogen: Ik ben *met* jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.’ Tussen die twee momenten in doet Jezus zijn belofte aan de kerk: ‘Waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben Ik *in hun midden*.’ In het Evangelie van Marcus lezen we over Jezus: ‘Hij stelde twaalf van hen aan als apostel; ze moesten Hem vergezellen.’ Als de farizeese schriftgeleerden Jezus bekritisieren, zeggen ze: ‘Eet Hij *met* tollenaars en zondaars?’ Als Jezus echt genoeg krijgt van zijn leerlingen, zegt Hij: ‘Wat zijn jullie toch een ongelovig volk, hoe lang moet Ik nog *bij* jullie blijven?’ Het Evangelie van Lucas begint met de engel die tegen Maria zegt: ‘De Heer is *met* je.’ Als de vader van de verloren zoon zijn oudere broer op het veld troost, zegt hij: ‘Mijn jongen, jij bent altijd *bij* me, en alles wat van mij is, is van jou.’ Op de weg naar Emmaüs zeggen de leerlingen tegen de opgestane Jezus: ‘Blijf *bij* ons.’

Het belangrijkste zijn misschien wel de openingswoorden van het Evangelie van Johannes: ‘Het Woord was *bij* God en het Woord was God. Het was in het begin *bij* God.’ Het vervolgt met de bekende woorden: ‘Het Woord is mens geworden en heeft *in ons midden* gewoond.’ Later zegt Jezus: ‘De armen zijn immers altijd *bij* jullie.’ Op de avond voor zijn dood zegt Jezus bij het avondmaal: ‘Maar Ik ben niet alleen, want de Vader is *bij* Mij.’ Met andere woorden, als er één woord is dat alle vier de evangeliën samenvat, dan is dat het

woord *met* of *bij*. Jezus' bediening gaat boven alles om *bij* ons zijn, in heerlijkheid en pijn, in vreugde en verdriet, in stilte en conflict, in leven en dood.

Datzelfde *met* zien we nog duidelijker als we ons richten op de relaties binnen de Godheid zelf, de Drie-eenheid van Vader, Zoon en heilige Geest. God is drie. Dat betekent dat God een volmaakte symmetrie van het *met* is, drie wezens die er volledig zijn voor elkaar, zonder afgunst, zonder misverstand, zonder irritatie, zonder zelfzucht, zonder dat er twee samenspannen tegen de derde, zonder woede, zonder vrees, zonder wantrouwen. Zo aanwezig bij elkaar, zo vol liefde en koestering, wederkerigheid en toewijding, dat Ze het *met* lijken te overstijgen en *in* worden.

Dat gevoel van genot en vreugde in het *met* waarnaar je verlangt en de inspanning voor het *in* waarnaar je hunkert, is een verlangen dat ook mensen goed kennen. Het is een wezenlijk onderdeel van ons seksuele verlangen. Voor veel mensen is seksueel verlangen een hunkering om het *met* te vertalen in het *in*, om de vreugde van elkaars aanwezigheid te intensiveren tot een fysieke en spirituele ervaring van wederzijds in elkaar opgaan. Maar seksueel verlangen kent complicaties en beperkingen. Het zit vol afgunst, onbegrip, vrees en wantrouwen. Veel seksuele expressie is een grijpen naar het *in* dat niet wordt voorafgegaan, omringd, begeleid en gevolgd door een diepgaand en blijvend *met*. Zou er een wederzijds in elkaar opgaan zijn dat zulke menselijke beperkingen te boven gaat?

Dat is nu precies waar het bij dat in elkaar opgaan van de Drie-eenheid om gaat. De Vader, de Zoon en de heilige Geest zijn zo *bij* elkaar dat het lijkt alsof Ze *in* elkaar zijn. Vanwege de mate waarin Ze *in* elkaar zijn, noemen we God niet drie, maar één. Deze drie zijn zo *met* elkaar dat Ze één zijn:

drie personen in één wezen, die altijd elkaars verschil en eigenheid in persoon en aanwezigheid bevestigen, maar altijd het gehele wezen van de andere twee personen in zich dragen. De Drie-eenheid is het volmaakte evenwicht van drie personen, zo *bij* elkaar dat Ze *in* elkaar zijn, maar dan zo, dat Ze toch *bij* elkaar zijn.

Gezien deze volmaaktheid van zijn, dit snijpunt van zijn *met* en zijn *in*, is het een wonderbaarlijk mysterie dat het leven van de Drie-eenheid niet op zichzelf is blijven staan, maar openstaat voor de schepping, voor het broze bestaan, voor het leven, voor mensen. Immers, de inhalige, wantrouwe, vreesachtige en kleinzielige menselijke geest zou de volmaaktheid van de Drie-eenheid teniet kunnen doen. Of zou Gods genade aanstekelijker kunnen zijn dan onze dwaasheid? Zou het mogelijk zijn dat de onderlinge liefde van de Drie-eenheid onze menselijke zwakheid en slechtheid kan verduren om die uiteindelijk te herscheppen? Dat is de dynamiek achter de hele Bijbel, de hele geschiedenis, het hele evangelie. Als Gods leven zich voor ons opent, zal het God dan vernietigen of zal het ons veranderen? Als het ons uiteindelijk verandert, hoeveel zal dat God dan kosten?

Dit betekent het als we zeggen dat er vanaf de grondvesting van de wereld een kruis was in het hart van God, dat God een gewonde God is. Vanaf het begin lag het *met* ons zijn besloten in het hart van de Drie-eenheid. Jezus was geen antwoord op de ongelukkige zondeval. Jezus was de reden van de schepping. Jezus zou sowieso de volledige gruwel van de menselijke afwijzing van God ervaren. Dat God zijn leven voor ons opende, zou God sowieso alles kosten. God zal altijd een gewonde God zijn. Het litteken blijft, hoezeer de opstanding ook laat zien dat de verwoesting van het kruis Gods wil om bij ons te zijn niet schaadt. Het litteken zit daar

voor eeuwig. Het zal ons voor altijd laten zien hoezeer het bij ons zijn onlosmakelijk met Gods identiteit is verbonden.

Aan de voet van het kruis zien we het hart van God en het slechtste in onszelf. Toen ik zeventien was, ging ik in het grote theater van de stad waar ik woonde naar een bekende evangelist luisteren. Mijn zus had hem gehoord en gezegd dat hij heel indrukwekkend was. Hij preekte wat we een Mel Gibson-evangelie kunnen noemen. Met andere woorden, op een levendige en onvergetelijke manier vertelde hij ons de ruige, gruwelijke details van het kruis, in de stijl van de film *The Passion of the Christ*. In broeierige taal en huiveringwekkende beelden beschreef hij wat een kruisiging deed met je hart, longen, ribbenkast, luchtpijp, gezicht, ogen, wangen, heupen, voeten en handen. Drie kwartier lang beten we op onze nagels, draaide onze maag zich om, droogde onze keel uit en stroomden de tranen uit onze ogen. Toen nodigde hij ons uit naar voren te komen om ons aan Jezus te wijden.

Ik ging niet. De volgende dag belde ik m'n zus. Ze zei: 'Voel je je schuldig omdat je niet naar voren bent gegaan?' Ik zei: 'Ja.' Ze zei: 'Dat hoeft niet. Weet je, dat is het evangelie niet. Als je in de Bijbel kijkt, vertellen de evangeliën ons bijna geen fysieke details van de kruisiging. Begrijp me goed, Jezus heeft vreselijk geleden, maar veel mensen hebben toen geleden, sommigen zelfs erger dan Hij. Veel mensen hebben sindsdien geleden en dat gebeurt nog steeds, sommigen misschien nog wel meer dan Hij. In het evangelie gaat het niet om een wedstrijd in pijn lijden, waarbij Jezus als winnaar uit de bus kwam. Het evangelie is niet dat Jezus fysiek leed. Het is dat Hij in de steek werd gelaten.'

Verlaten. Jezus' laatste woorden in het Evangelie van Marcus zijn: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?' Op het eerste gezicht gaat het hier gewoon om de

laatste van een reeks. De leerlingen vluchten, Petrus verloochent Hem, Judas verraadt Hem, nu verlaat ook de Vader Hem. Het is een litanie van verlatenheid. Toch zit er iets bijzonders in deze litanie. Als *met* het cruciale woord in het evangelie is, dan moeten we bedenken dat de gebeurtenissen die leiden tot Jezus' kruisiging een harteloze en totale ontmanteling van dat *met* zijn. Jezus wordt alleen gelaten, *zonder* al diegenen voor wie Hij zo hard heeft gewerkt om *bij* hen te zijn: de leerlingen, de autoriteiten, de armen. Ze zijn niet alleen verdwenen, maar hebben Hem allemaal ook actief verlaten of verraden. Jezus is nog steeds *bij* ons, maar op dit allerkostbaarste moment zijn wij niet *bij* Hem.

Maar die verlatenheid was niets vergeleken met die ene die er werkelijk toe doet. Het kruis is niet zomaar een extreme versie van een algemeen-menselijke ervaring van alleen zijn, pijn lijden, ten onrechte gestraft en wreed bespot worden. Het kruis is een unieke gebeurtenis. Het is niet uniek vanwege de pijn die Jezus voelde of de liefde die Hij eerder had uitgedeeld. Het is uniek omdat de heilige Drie-eenheid de volmaakte aanwezigheid is van het onvoorwaardelijke *met* en op het moment van Jezus' dood is dat *met*, voor een kort moment, het enige ogenblik in de eeuwige geschiedenis, afwezig.

We hebben gezien dat het *met* de essentie van Gods wezen binnen het leven van de Drie-eenheid is en de essentie van Gods wezen tegenover ons in Christus. Toch wordt dat *met* op dit unieke moment verduisterd. Zoals wolken voor de zon schuiven en de aarde in schaduw hullen, zo gaat de essentie van God, altijd drie personen in volmaakte relatie, Gods leven dat altijd gevormd is om *bij* ons te zijn, voor een moment verloren. Dit is het meest aangrijpende en angst-aanjagende moment in de hele geschiedenis. De twee dingen

die wij zeker denken te weten, dat God een drie-eenheid van personen in een volmaakte en eeuwige relatie is en dat God in Christus door de Geest altijd bij ons aanwezig is, die twee zekerheden worden voor een moment weggenomen. De diepste werkelijkheden van het universum zijn uit hun verband gerukt. De Zoon is niet *bij* de Vader, ook al wil Hij dat wanhopig graag. De Vader is niet *bij* de Zoon en daardoor valt ons beeld van hun eeuwige tegenwoordigheid bij elkaar helemaal uiteen. Dit is de meest levendige voorstelling van de hel die we ons kunnen maken: dat niet alleen wij van God zijn gescheiden, maar dat God van God is gescheiden, dat God buiten Gods bereik is.

Het kruis is de ultieme demonstratie van Jezus' *bij* ons zijn, maar het is de grootste ironie aller tijden dat dit ook het moment is waarop Jezus ontdekt dat noch wij, noch de Vader, *bij* Hem zijn. Elk aspect van het *niet-met*, van het *zonder* zijn, komt op dit hartverscheurende moment samen. Jezus ervaart de realiteit van de menselijke zonde, want zonde is in wezen leven *zonder* God. Jezus ervaart de diepte van het lijden, omdat lijden meer dan wat ook de toestand is van het *zonder* troost zijn. Jezus ervaart de gruwel van de dood, omdat dood het woord is dat we gebruiken voor het *zonder* alles zijn: zonder adem, zonder verbondenheid, zonder bewustzijn, zonder lichaam. Jezus ervaart de grootst mogelijke vervreemding, de toestand van het *zonder* de Vader zijn en dus niet-God-zijn. Op dit moment is Hij *zonder* het *met* dat de essentie van God is.

Op dit meest angstaanjagende moment spreekt Jezus deze woorden: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?' Zelfs op het moment dat Hij benoemt dat het *met* is verdwenen, spreekt Hij nog steeds tot de Vader. Hij spreekt nog steeds in intieme bewoordingen en noemt de Vader:

‘Mijn God’. Deze woorden komen voort uit het allerdiepste vertrouwen, de meest peilloze diepte van het *met* en *in*. Soms wijst men erop dat dit de eerste regel van Psalm 22 is en dat het geheel van die psalm vol hoop is. Maar als je daarmee wilt suggereren dat dit kruiswoord in werkelijkheid een doordachte kreet van triomf en vertrouwen is en dat Jezus’ erkenning van zijn verlatenheid deel uitmaakt van een keurig plan, dan sluit je jezelf eenvoudigweg af voor de ongevenaarde verschrikking en verwondering van dit moment. Het meest kwellende is dat Jezus’ laatste woorden een vraag zijn, een vraag waarop geen antwoord komt. Die vraag zou ons tot op het bot moeten raken.

Die vraag laat ons zien dat Jezus alles wat Hij is, heeft gegeven om *bij* ons te zijn, om ons te kunnen aanvaarden in de essentie van Gods wezen. Hij heeft alles gegeven, zelfs ondanks onze vastberadenheid om het *zonder* Hem te doen. Toch heeft Hij daarbij meer gegeven dan wij ons kunnen voorstellen, want om ons bij de Vader te laten zijn, is Hij, op dat ogenblik, zijn eigen samenzijn *met* de Vader kwijtgeraakt. De Vader heeft er zozeer naar verlangd *bij* ons te zijn, dat Hij, op dat ogenblik, zijn samenzijn *met* de Zoon is kwijtgeraakt, terwijl dat de essentie van zijn wezen is.

Deze twee wonderbaarlijke ontdekkingen, dat de Vader de Zoon voor ons verliest en dat de Zoon de Vader voor ons verliest, schudden aan de grondvesten van ons bestaan, omdat bij ons de vraag rijst: ‘Is dan niet alleen voor ons, maar zelfs voor God alles verloren?’ Is de Drie-eenheid haar identiteit voor niets kwijtgeraakt? Als er op dit moment, bij deze grootst mogelijke verschrikking, geen huivering door ons heen trekt, hebben we nog niet werkelijk de betekenis van Goede Vrijdag gepeild. Deze diepste vrees wordt twee dagen later tenietgedaan, als we ontdekken dat zonde, lijden,

dood en vervreemding niet het laatste woord hebben. Met Pasen wordt het *met* hersteld en op Hemelvaartsdag krijgt het *met* het laatste woord.

Gaat onze vervreemding van God werkelijk zo diep dat God zo veel moeite moet doen om die ongedaan te maken en te herstellen? Dat willen we niet geloven. Maar hier zien we het, voor onze ogen. Dat is het kruis: onze lafheid en wreedheid oog in oog met Gods wonderbaarlijke liefde. Is het eeuwig *met* ons zijn God echt zo veel waard dat Hij tot het uiterste gaat om dat veilig te stellen? Dat is misschien wel de meest ontzagwekkende vraag die we kunnen stellen. Het brengt ons bij het hart van wie God is en bij het hart van wie wij zijn. Kunnen we echt geloven dat God vond dat wij dat waard waren? Zijn onze schamele levens het waard dat de Drie-eenheid de essentie van haar identiteit opzijzet, zodat wij *bij* God kunnen zijn en voor eeuwig opgenomen kunnen worden in Gods leven?

Op het centrale moment in de geschiedenis moet Jezus, de mensgeworden Zoon van God, kiezen tussen het bij de Vader zijn en het bij ons zijn. En Hij kiest voor ons. Op hetzelfde moment moet de Vader kiezen of Hij de Zoon bij ons laat zijn of dat Hij de Zoon voor zichzelf houdt. En Hij kiest ervoor de Zoon bij ons te laten zijn. Van die keuze hing onze eeuwige bestemming af. Dat is het epicentrum van het christelijke geloof. Dat is nu precies onze definitie van liefde.

We horen de eenvoudige woorden van de heilige Drie-eenheid die hartstochtelijker, liefdevoller en zelfopofferender voor ons zingt dan we ons ooit konden voorstellen: ‘Ah only, ah only, ah only wanna be with you ...’ – Ik wil alleen maar, alleen maar bij jou zijn. De overdenkingen in dit boek nodigen je uit om één vraag te beantwoorden: Zingen we Hem dit na?

Deel 1

Het kruis en het lijden van Christus

Het sleutelwoord in dit gedeelte is ‘context’. In de inleiding heb ik uiteengezet dat ik het kruis zie als het bewijs dat het *met* ons zijn voor God de centrale plaats inneemt, wat die belofte Hem ook mag kosten. Nu wil ik eerst stilstaan bij het kader waarin ik deze uitspraak doe. Daarom betoog ik in dit eerste deel dat het kruis stevast wordt losgemaakt van zijn politieke en sociale context. Door die context redelijk gedetailleerd neer te zetten en kort in te gaan op de manieren waarop men doorgaans over het kruis spreekt, wil ik duidelijk maken waarom een herwaardering van het kruis goed en noodzakelijk is. Het vervolg van het boek onderbouwt en illustreert de standpunten die ik in dit gedeelte inneem.

De hoofdrolspelers

Tegen het einde van hun verhaal brengen de evangeliën alle hoofdrolspelers in het drama bijeen op het toneel. De Romeinen, die de mogelijkheid hebben met militaire macht een beslissing te forceren. De autoriteiten van Jeruzalem, de Joodse leiders die hadden besloten dat samenwerking met de Romeinen de enige manier was om een periode van buitenlandse bezetting te overleven. De rebellen, Barabbas en de twee gevangenen die samen met Jezus worden gekruisigd, die de Romeinen wilden uitschakelen en zich ook niet veel aantrekken van de autoriteiten van Jeruzalem.

Dat zijn de drie groepen hoofdrolspelers. Op de achtergrond zijn er dan nog twee groepen met wie de lezer zich moet identificeren. Aan de ene kant heb je de menigte, de massa mensen die hun hoop op nationaal herstel of persoonlijke genezing op Jezus projecteren en bij wie de bewieroking op Palmzondag omslaat in bloeddorst op Goede Vrijdag. Aan de andere kant heb je de leerlingen, die beloven trouw te blijven tot in de dood en dicht genoeg bij Jezus zijn om precies te weten wie Hij is, maar die Hem toch in de steek laten in een spiraal van struikelende schuchterheid en regelrecht verraad.

De evangeliën bevatten geen duidelijke uitspraken zoals we die kennen uit de systematische theologie of sociale ethiek. Ze vertellen ons een verhaal. Maar dat verhaal vertelt ons alles wat we moeten weten over wie Jezus is en wat Hij van ons verlangt. We ontdekken dit als we Jezus vergelijken met de drie groepen hoofdrolspelers in het drama van de Goede Week: de Romeinen, de autoriteiten en de rebellen of misdadigers.

Laten we met de Romeinen beginnen. Telkens als een Romeinse generaal een succesvolle veldtocht had gevoerd, trok hij te paard in een triomfantelijke optocht Rome binnen. Op Palmzondag trekt Jezus op een veulen Jeruzalem binnen. Dat is een parodie. Jezus zit op een ezel, niet op een paard: een landbouwwerktuig, geen oorlogswapen; een tractor, geen tank. Je kunt je moeilijk voorstellen dat de Romeinse gouverneur een grap ten koste van hem zou negeren. Jezus komt om te ontvangen wat Hem rechtens toekomt. Hij doet dat niet met een leger, maar omringd door mensen van het platteland, juist de mensen die door het regime het meest worden onderdrukt. Jezus' triomfantelijke intocht eindigt niet bij het Romeinse paleis, maar bij de tempel. Het is wel duidelijk waar volgens Hem in Israël de echte macht ligt. Later krijgt Jezus een vraag over het betalen van belasting aan de keizer. Dit dwingt Hem tot een directe keuze tussen de autoriteiten in Jeruzalem, die meegingen in de Romeinse overheersing, en de rebellen, die belastingen als godslastering beschouwden. Jezus' diep ironische antwoord – 'geef aan God wat God toebehoort' – wijst op het feit dat alles wat de Romeinen denken te beheersen feitelijk in Gods macht ligt. Als Pilatus later vraagt: 'Bent U de koning van de Joden?' ontkent Jezus dat niet. Het is niet verwonderlijk dat Pilatus Jezus laat terechtstellen. Uit deze drie episoden blijkt

dat Jezus een gezag opeist dat veel verder gaat dan dat van Pilatus en dat Hij Pilatus ten diepste niet erg serieus neemt.

Dan kijken we nu naar de leiders van Jeruzalem. In theorie verlangden ze naar een messias die de Romeinen zou verdrijven, Israël zou herstellen en verenigen, en een ongeken- de tijd van vrede zou inluiden. Maar enig historisch perspectief is hierbij wel nuttig. Er was al een familie die zich beschouwde als het koningshuis van Israël, het half-Joodse huis van Herodes. Herodes de Grote probeerde Jezus bij zijn geboorte te vermoorden en Herodes Antipas was nu aan de macht, erop gebrand om het karwei af te maken. De familie Herodes had de familie Kajafas van overzee laten komen om als hogepriesters te dienen. De hogepriester was dus in de macht van de marionettenkoning, die weer onder de plak zat van de Romeinse gouverneur. Al deze mensen vergaarden grote sommen geld door de bevolking belasting af te persen. Er was geen sprake van democratie. De evangeliën gaan ervan uit dat de Joden die macht uitoefenden, dit deden door de Romeinen naar de mond te praten en hun eigen volk te onderdrukken. Door op Palmzondag Jeruzalem binnen te rijden, zegt Jezus dat Hij de echte leider van Israël is. Door de status van de tempel in twijfel te trekken, zegt Jezus dat hij de ware bemiddelaar is tussen God en mensen. Door in de loop van de week op het tempel terrein met alle rivaliserende groepen in debat te gaan, zegt Jezus dat Hij meer wijsheid bezit dan de schriftgeleerden, meer heiligheid dan de farizeeën, meer gezag dan de sadduceeën en meer macht dan de herodianen. Als Jezus voor het Sanhedrin wordt gebracht, zegt Hij: ‘Vanaf nu zult u de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige.’ Met andere woorden: Als jullie denken dat jullie Mij veroordelen, hebben jullie het nakijken.

Dan de rebellen. Als Jezus de optie van een leven in de macht van Rome eenmaal heeft afgewezen, lijkt gewapende opstand het enige alternatief dat Hem rest. De meest plausibele verklaring voor Judas' verraad van Jezus lijkt me Judas' veronderstelling dat Jezus zijn eigen arrestatie zou laten omslaan in de gewelddadige omverwerping van de Romeinse overheersing, waar zo velen naar verlangden. Voor Judas moet Palmzondag dus een verbijsterende ervaring zijn geweest: Jezus laat zich door de wereld toejuichen, maar doet niets. Zelfs de reiniging van de tempel is een heel merkwaardige revolutie: de agressie richt zich op schapen, vee, munten, tafels en duiven. Niemand wordt verwond, laat staan gedood. Het is een krachtig symbolisch gebaar, geen onderdeel van een gewelddadige opstand. Bij de arrestatie in Getsemane zegt Jezus: 'U bent er met zwaarden en knuppels op uit getrokken om Mij te arresteren, alsof Ik een misdadiger ben!' Deze scène in Getsemane maakt twee dingen duidelijk. Het ene is dat Jezus een nieuwe maatschappelijke orde was begonnen die anderen als een politieke bedreiging zagen. Het andere is dat Jezus niet van plan was dat sociale programma in een gewelddadige revolutie om te zetten.

Iedere christen die 9/11, de invasies in Afghanistan en Irak, de bomaanslagen op 7/7 in Londen en de tirannie van Islamitische Staat heeft meegemaakt, had de conclusie kunnen trekken dat in het verhaal eigenlijk alles draaide om de regering, de religieuze leiders en de terroristen. Zij lijkten de agenda te bepalen. Maar het lijdensverhaal wekt de indruk dat Jezus zich niet concentreert op de Romeinen, de autoriteiten in Jeruzalem en de rebellen. Zij brengen Jezus ter dood, elk op hun eigen manier. Maar zij zijn niet de mensen waarom het verhaal draait. Het verhaal gaat over de andere twee groepen.

Die andere twee groepen zijn de leerlingen en de menigte. Net als alle anderen staan ook de leerlingen en de menigte er in het verhaal niet bijzonder goed op. Maar zij verbeelden de twee belangrijkste facetten van wat Jezus op zijn lijdensweg doet. De menigte vertegenwoordigt wat we het ‘publieke’ aspect van Jezus’ lijden zouden kunnen noemen. Jezus sterft voor een grote groep mensen. Sommigen erkennen Hem, sommigen houden van Hem, sommigen begrijpen Hem verkeerd, sommigen weten niet van Hem, sommigen haten Hem. Kortom, Hij sterft voor ‘de hele wereld’. Niet de hele wereld heeft Hem ter dood gebracht, maar de hele wereld vertoont wel het soort jaloezie, kuddementaliteit, cynisme, vrees en pure slechtheid die Hem de dood injoegen. Onder tussen vertegenwoordigen de leerlingen wat we het ‘persoonlijke’ aspect van Jezus’ lijden zouden kunnen noemen. De dood van Jezus is inderdaad een gebeurtenis in de tijd waardoor de hele wereld verandert. Die gebeurtenis wordt beschreven in de context van een intens verhaal van intimiteit en verraad. Het is de intimiteit van het laatste avondmaal, waarin het brood in de schaal wordt gedoopt, en waaruit Judas wegglipt om Jezus te verraden. Het is de intimiteit van de tuin, waar Jezus worstelt met zijn Vader, en waaruit de mensen die Hij zijn vrienden heeft genoemd van Hem wegvluchten. Het lijdensverhaal gaat niet zozeer over conventionele noties van macht, zoals militaire dictatuur, religieus gezag of terroristisch geweld, maar over een macht die tegelijkertijd veel groter en veel intiemer is: Gods blijvende liefde voor de hele wereld en Gods intense liefde voor ons, Christus’ intieme vrienden.

Terwijl we op zoek zijn naar de betekenis van het kruis, wenden we onze blik langzamerhand van de politiek, het verraad en de terreur van de personages rond Jezus, naar de

zeer indringende en soms vergelijkbare kwesties in ons eigen leven als christen. Het kruis stelt ons voor drie vragen. Ten eerste: Ga ik ervan uit dat in de politiek alles om de politici draait, in de godsdienst alles om de religieuze professionals en in de macht alles om de terroristen? Of kijk ik net als Jezus naar de omvangrijke, eindeloos diverse menigte en de diepgang van het intieme discipelschap? Ten tweede: Realiseer ik me dat Jezus' lijden de hele wereld aangaat, dat het de aard en de bestemming van de hele wereld verandert en dat het ons niet alleen alle gruwelen van de menselijke zonde laat zien, maar ook de volledige verlossing van alle dingen voor ons mogelijk maakt? Ten derde: Realiseer ik me dat Jezus' lijden ook met mij te maken heeft?

Als we het kruis bestuderen, moeten we onze veronderstellingen over macht loslaten – de macht die zich in handen van politici bevindt, in het hart van godsdienstige leiders en in het hoofd van terroristen. Dan komen we samen rond degene die werkelijk alle macht heeft in deze wereld, zichtbaar aanwezig in de breekbare gedaante van Jezus Christus: een macht die de hele wereld verandert en die zelfs ons kan veranderen.

*'Probeer dit boek maar eens te lezen
zonder tot tranen toe geroerd te worden
door de schokkende liefde van God.'*

JANE WILLIAMS

hoogleraar theologie, St Mellitus College

In *De gewonde God* gaat theoloog Samuel Wells in zijn karakteristieke, heldere stijl in op de betekenis van het verhaal dat centraal staat in het christendom: de kruisiging van Jezus. Wells verkent die betekenis pastoraal en theologisch aan de hand van achttien beelden en motieven uit het Oude Testament, de nieuwtestamentische brieven en de evangeliën. Zo laat hij zien hoe God tot het uiterste gaat om in Christus met ons te zijn.

Een bijgevoegd leesplan met vragen en gebeden maakt dit boek geschikt voor een bijbelkring in de veertigdagentijd, maar ook voor persoonlijke overdenking.

Samuel Wells is voorganger in de kerk van St Martin-in-the-Fields in Londen. Door zijn geschriften, lezingen en radio-uitzendingen is hij een van de bekendste en invloedrijkste theologen van deze tijd. Hij heeft meer dan dertig boeken geschreven, waaronder *Hoe zullen we leven?* en *De toekomst die groter is dan het verleden*.

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

ISBN 978 90 435 3789 6 • NUR 700

9 789043 537896